

Active learning และ passive learning ส่งผลต่อผู้เรียนต่างกันมาก

เรียบเรียงโดย ผศ.ดร.วิภาญ คงธรรม

Active learning คือ การเรียนที่ผู้เรียนเรียนรู้ สรุปลงความเห็น รวบรวมข้อมูลข่าวสาร โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ได้แสดงออกถึงการเรียนรู้ สรุปลงความเห็นและรวบรวมข่าวสารข้อมูล ส่วน passive learning เป็นการเรียนรู้ที่มีการสอนแบบบรรยาย ผู้เรียนนั่งฟังผู้สอน (บางครั้งไม่สนใจรับฟัง) ผู้สอนพูดฝ่ายเดียวโดยไม่สนใจข้อมูลย้อนกลับหรือการแสดงออกของผู้เรียนว่าเขาได้รับรู้หรือเข้าใจหรือไม่ และการเรียนปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ นักศึกษาทำการทดลองตามขั้นตอนที่เขียนไว้ในแต่ละการทดลองโดยไม่ได้ตระหนักว่า จะทำการทดลองเพื่อตอบปัญหาอะไร ทำไม่ถึงได้ออกแบบการทดลองตามขั้นตอนที่บอกไว้ในคู่มือ จึงทำการทดลองและบันทึกผลการทดลองตามที่คู่มือปฏิบัติการเขียนไว้เท่านั้น ซึ่งเห็นได้จากเมื่อทดลองเสร็จแล้วผู้เรียนไม่สามารถสรุปผลการทดลองได้ นั่นคือผู้เรียนได้เรียนปฏิบัติการแบบทำตามคำบอกแทบจะไม่ได้ใช้ความคิดและสร้างความหมายเลย

การเรียนการสอนที่ผู้สอนแสดงฝ่ายเดียวโดยผู้เรียนนั่ง นั่งเฉย (passive learning) ส่งผลกระทบให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์จำนวนน้อยมาก ผู้เรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนแบบนี้จะเป็นผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้เดิมที่ดี มีความริบคิดชอบสูง ผู้เรียนลักษณะนี้ถึงจะสอนแบบไหน หรือให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เมื่อกำหนดเนื้อหาให้ก็จะเรียนได้เกรดระดับสูงหรือบรรลุวัตถุประสงค์ แต่การเรียนการสอนแบบนี้ไม่มีผลกระทบต่อผู้เรียนส่วนใหญ่ ซึ่งไม่สามารถรับรู้ เข้าใจสิ่งที่ผู้สอนบรรยาย ผู้เรียนส่วนใหญ่จึงมีความรู้สึกว่ ถึงจะมีการสอน แต่เหมือนกับไม่ได้เรียน ไม่ได้สอน ผู้เรียนส่วนใหญ่เหล่านี้จึงเข้าเรียนเพื่อได้เช็คชื่อ นั่งฟังแบบไม่ได้ยิน และไม่ได้สร้างความรู้ ความหมายใด ๆ

อย่างไรก็ตามในขณะนี้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนคุ้นเคย เคยชินกับการเรียนการสอนแบบ passive learning ผู้สอนเคยเรียนมาตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนกระทั่งจบปริญญาเอก ส่วนใหญ่เรียนแบบนั่งฟังบรรยาย ถ้าทำการทดลองปฏิบัติการก็เรียนแบบได้รับการสาธิต เป็นผู้สังเกตการณ์ทดลองหรือเรียนแบบทำการทดลองตามคำบอกจากคู่มือปฏิบัติการ (cook book) อาจารย์ส่วนใหญ่จึงฝังใจว่าการเรียนการสอนแบบ passive learning เป็นการสอนที่มีมานานและถูกต้อง เมื่อมาเป็นอาจารย์จึงมีความถนัดที่จะนั่งคลิกและบรรยาย โดยให้นักศึกษาเป็นผู้นั่งฟังและชมเฉย ๆ หรืออย่างมากที่สุดก็แค่จดบันทึกสั้น ๆ ส่วนนักศึกษาก็เช่นเดียวกัน กระบวนการเรียนที่มีมาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นเช่นดังที่กล่าวมา จึงเชื่อและฝังใจว่าใช้วิธีนี้เท่านั้น จึงมีความคาดหวังว่า การเรียนในมหาวิทยาลัยไม่ว่าอาจารย์ไหนสอนวิชาอะไร ตนเองก็จะได้เข้าไปนั่งฟังเฉย ๆ อย่างมากที่สุดก็จดบันทึกสั้น ๆ น้อย ๆ หลายคนเชื่อว่า ถ้าจะให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้นอกเหนือจากการนั่งฟังและจดบันทึกไม่สามารถทำได้และจะมีปัญหาดังเช่น เนื้อหาตามรายวิชามีปริมาณมาก หรือสอนชั้นเรียนที่มีนักศึกษาจำนวนมาก เป็นต้น ซึ่งเป็นที่น่าแปลกใจว่า

จุดมุ่งหมายของการเรียนเพื่อให้ครูผู้สอนได้สอนให้ครบตามเนื้อหาหรือให้ผู้เรียนได้มีความรู้ตามเนื้อหา
แน่ ส่วนห้องเรียนขนาดใหญ่ ถ้าจะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนและผู้สอนสนใจ
ตรวจสอบความรู้ความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายคน เพื่อปรับปรุงแก้ไขเน้น ๆ ไม่ปล่อยให้ความไม่เข้าใจ
พอกพูนเหมือนดินพอกหางหมู เมื่อถึงเวลาสอบปลายภาคอย่างไม่มีความรู้และไม่รู้เนื้อรู้ตัว เมื่อนักศึกษามี
จำนวนหลายร้อยคนผู้สอนจะทำได้อย่างไร (ซึ่งควรส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา
เครื่องมือสำหรับตรวจสอบวินิจฉัยและแก้ไขปัญหของผู้เรียนจำนวนมากที่ใช้เวลาอันสั้น) ปัจจัยหลาย ๆ
อย่างดังกล่าวจึงผลักดันให้มีการสอนแบบ passive learning แนวทางหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงจาก passive
learning เป็น active learning คณะและมหาวิทยาลัยควรชี้แจงนักศึกษาและอาจารย์ในการปฐมนิเทศผู้เข้า
ใหม่ให้เกิดความตระหนักว่า การเรียนแบบ active learning ส่งผลกระทบต่อนักศึกษาได้ประสบผลสำเร็จใน
การเรียนจำนวนมาก อาจารย์ต้องพยายามเปลี่ยนแปลงการสอนไปเป็นแบบ active learning นักศึกษาก็ควร
เข้าใจ ไม่ต่อต้านและให้ความร่วมมือกับอาจารย์ที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมใน
กระบวนการเรียนมากกว่านั่งฟังและจดบันทึกเท่านั้น นั่นคือนักศึกษาควรได้ทำแบบทดสอบ ได้ซักถาม ได้
อภิปราย ได้ตั้งปัญหาและออกแบบการทดลอง และการตอบคำถามจากการสัมภาษณ์ของผู้สอน ผู้สอนจะได้
วิเคราะห์ได้ว่านักศึกษามีปัญหา เข้าใจถูก เข้าใจผิดส่วนไหน อย่างไร และได้หาทางแก้ปัญหาลึบตั้งแต่ต้น
อย่างต่อเนื่อง นักศึกษาไม่ควรแสดงอาการหงุดหงิด รำคาญ เหนื่อยหน่าย หรืออับอาย เพราะนี่คือ
กระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ที่ถูกต้อง ซึ่งจะเห็นว่าการเรียนแบบ active learning ทั้งผู้เรียนและ
ผู้สอนจะต้องทุ่มเทกำลังกาย กำลังความคิดมากขึ้นกว่าเดิม แน่แน่นอนว่าทั้งผู้เรียนและผู้สอนไม่ยอมทำเพราะ
เหนื่อยกว่าเดิม จึงไม่เพียงพอที่คาดหวังให้ผู้สอนทำเพราะเป็นเพียงจรรยาบรรณของความเป็นครู ครูจึงเลือก
ที่จะเป็นเพียงอาจารย์คลิกแล้วบรรยายก็สบายอยู่แล้ว ดังนั้นคณะและมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมสนับสนุนให้
มากขึ้นกว่าเดิม อย่างเช่นสร้างความตระหนักให้อาจารย์ผู้สอนที่มีหลักฐานการทุ่มเทในการสอนแบบ active
learning และให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือภาระงาน ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนปฏิบัติการ ให้เปลี่ยนจากการ
ทำตามคู่มือปฏิบัติการมาเป็นการให้นักศึกษาได้คิดตั้งปัญหา ออกแบบการทดลอง หรือให้นักศึกษาได้มี
ส่วนทำวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ได้รับทุนจากทุกแหล่งทุน เนื่องจากผู้สอนสมัครมาทำงานในตำแหน่งอาจารย์
ไม่ใช่ นักวิจัย (นักวิจัยของสภาวิจัยฯ หรือสถาบันวิจัยต่าง ๆ) เมื่อมีหน้าที่หลักเป็นอาจารย์และและทำวิจัย
ควรจะพ่วงโดยการให้นักศึกษาร่วมทำวิจัยซึ่งเป็นการสอนนักศึกษาทำการวิจัยไปในตัว ซึ่งแน่นอนต้องใช้
อุปกรณ์และค่าใช้จ่ายมากขึ้นรวมทั้งต้องความเข้าใจกับแหล่งทุน คณะและมหาวิทยาลัยจึงต้องใช้เงิน
สนับสนุนส่วนนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้เปลี่ยนจากการทดลองตาม cook book มาเป็นแบบ active learning ซึ่ง
จะเห็นว่าผู้สอนวิชาปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์มีภาระมากขึ้นเช่นกัน คณะและมหาวิทยาลัยควรสนับสนุน
ตอบแทนเป็นเงินหรือคิดเป็นภาระงานด้วย

กล่าวโดยสรุป active learning เป็นการเรียนที่ผู้สอนให้ผู้เรียนได้แสดงออกในกระบวนการเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้สอนได้ทราบว่าใครเข้าใจ ไม่เข้าใจ เข้าใจคลาดเคลื่อนอย่างไร และได้ทำการแก้ไขในแต่ละเนื้อหาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนกระทั่งสอบ นอกจากนี้เนื้อหาความรู้ที่มีความลึกซึ้งซับซ้อน มีผู้เรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่จะสร้างความรู้ ความหมายได้จากคำพูดจากการบรรยายของครู ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถสร้างความรู้ ความหมาย จากคำพูดคำบรรยายได้ แต่การสร้างความรู้ ความหมายของผู้เรียนส่วนใหญ่ทำได้ดีขึ้น เมื่อได้ลงมือคิด ลงมือทำ ได้อภิปรายร่วมกับเพื่อนและครู นั่นคือ active learning ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในการเรียน แต่ผู้สอนต้องทุ่มเทเวลา กำลังกาย ความคิด มากขึ้น คณะและมหาวิทยาลัยต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- Auster, E. R., Wylie, K. K. (2006). Creating active learning in the classroom: A systematic approach. *Journal of Management Education*, 30, 333–354.
- Settles, B. (2011). From Theories to Queries: Active learning in practice. *Workshop and Conference Proceedings 16*, 2011, 1-18.
- Norbert Michel, John James Cater III, Otmar Varela. (2009). Active Versus Passive Teaching Styles: An Empirical Study of Student Learning Outcomes. *Humanresource development quarterly*. vol. 20, no. 4, Winter 2009. Wiley Periodicals, Inc.
- Guyon, I., Cawley, G., Dror, G., Lemaire, V. (2011). Results of the Active Learning Challenge. *Workshop and Conference Proceedings 16*, 2011, 19-45.